

Den lille hjælper til DHO-skrivning

Et tekstuddrag fra *Skriv dig frem* (Albinus & Nethammer 2019)

”De forskellige fremstillingsformer gør du brug af, når du skriver dig frem mod eksamen eller udarbejder større skriftlige opgaver. Fremstillingsformerne er ikke noget særligt for danskfaget, for i forbindelse med enhver større skriftlig opgave vil der være særlige krav til sprog og struktur i de forskellige afsnit, fx indledning, analyse, diskussion og afslutning. Vær opmærksom på, at enkelte fag har forskellige skrivetraditioner, og at man derfor fra fag til fag kan forstå noget forskelligt ved nogle fremstillingsformer. Beskrivelserne i *Den lille hjælper* tager udgangspunkt i danskfaget.” (s. 78).

Indhold

<i>Den lille hjælper</i> til DHO-skrivning	1
Indledning:.....	3
Redegørelse:.....	4
Analyse:.....	5
Fortolkning:.....	6
Diskussion:.....	7
Perspektivering:.....	8
Afslutning:.....	10

Indledning:

”Enhver opgave begynder med en indledning: et stykke tekst, der leder læseren videre ind i opgaven. Der vil være forskellige krav til den gode indledning, alt efter hvilken genre du skriver i, men overordnet kan man sige, at **en indledning altid skal være en kort og præcis præsentation af det centrale fokus i opgaven**” (egen markering). Betragt indledningen som et afsnit, der viser, hvilken retning du har valgt i dit arbejde med en tekst eller et emne. Hvis du skriver en god indledning, kan den endda hjælpe dig med at holde dig på sporet undervejs i din skriveproces, så du ikke kommer væk fra dit hovedfokus” (s. 84).

- **NBI!** Det er tilladt at vente med indledningen til sidst, men undervejs i jeres udarbejdelse af opgaven er det vigtigt, at I holder jer til opgaveformuleringen. Opgaveformuleringen er jeres stifinder, der trykt baner vejen for jer fra A-B.

”Indledningen skal vise din læser, hvad han eller hun videre kan vente sig, men samtidig skal du få læseren til at forstå, hvorfor det, du skriver om, er interessant og relevant, fordi...”. [...] Indledningen skal altid fange læserens opmærksomhed. ”Vær dristig, modig, fræk og ærlig. Giv læseren et chok eller en anden følelsesmæssig oplevelse (s. 84).

- **NBI!** Undertegnede har altid sagt til jer, at I skal tage jeres læser i hånden.

”Hvis du skriver en opgave, der har en eller flere tekster som omdrejningspunktet, vil du til slut i indledningen skulle give en præsentation af teksten eller teksterne. Forsøg at gøre det på en smidig måde uden at remse op, men husk alle tekstoplysninger: forfatter, titel, årstal osv.

Nogle kan bedst lide at skrive indledningen til sidst, fordi det er lettere at indlede til en opgave, der er skrevet og har et tydeligt fokus. Hvis du skriver indledningen først, skal du altid huske at tjekke den til sidst og foretage de nødvendige justeringer” (s. 84).

- **NBI!** Undertegnedes klare anbefaling er, at I skriver indledningen til sidst.

Indledning – kort og godt:

- 1) Indledningen præsenterer et tydeligt fokus for opgaven.
- 2) Indledningen har blik for det centrale i teksten.
- 3) Indledningen fremstiller opgavens fokus som interessant og relevant.
- 4) Til slut i indledningen præsenteres teksten med alle tekstoplysninger.
- 5) Indledningen har forbindelse til afslutningen.

(s. 86)

Eksempler på indledninger (s. 85):

EKSEMPEL – FIKTION

Memento mori – husk, at du skal dø – har altid været et prominent tema i kunsten. Måske fordi døden altid har været en størrelse, der fylder meget i menneskers liv. Bevidstheden om døden har igennem tiderne fået os til at stille mange spørgsmål: Hvorfor skal vi dø? Hvad sker der efter døden? Hvad er meningen med livet, hvis alle alligevel skal dø? Alt dette kan, især for børn, være en ekstra svær dimension at forholde sig til. Og hvis man som barn eller ung pludselig bliver konfronteret med døden, kan det være så skræmmende et møde, at en del af barndommens uskyld forsvinder. Det er dette tema, som Gyrðir Elíasson tager op i sin novelle "Henrettelsen" fra 2016.

EKSEMPEL – FAKTA

Debatten om ligestilling har kørt i Danmark i mere end 100 år. Kvinderne skulle have stemmeret, de skulle ud på arbejdsmarkedet, og de skulle frigøres seksuelt. Men den ægte ligestilling som kulmination på kvindekampen indfandt sig ikke, og kampen flytter ind på stadig nye arenaer. Kampen om det snævre normalitetsbegreb har stjålet dagsordenen, og kønnet er blevet en social konstruktion, der er flydende og til forhandling. Det er dog ikke alle, der er vilde med den udvikling. I en klumme, der er trykt i *Euroman* den 23. juni 2015, beskriver modellen Regitze Christensen de flydende kønsnormer som en generations fælles eksistentielle krise. Klummens overskrift "Kære mænd, hvor fanden er I henne?" betoner, at der ifølge skribenten virkelig er tale om en krisetilstand.

Redegørelse:

"En redegørelse er en loyal og systematisk gengivelse af fx et tema et emne, en teori, en problematik eller de synspunkter der kommer til udtryk i en tekst. En redegørelse skal derfor holdes i et neutralt og præcist sprog uden at du tilkendegiver, hvad du mener om emnet, teorien, teksten eller måske skribenten.

Du skal i redegørelsen vise, at du kan sætte dig ind i et materiale, at du kan gennemskue, hvad der er det væsentlige, og at du kan gengive det præcist og neutralt. Det er ikke meningen, at du skal skrive et referat, hvor du gennemgår dit materiale kronologisk fra ende til anden. Tværtimod skal du nøje sørge for at rækkefølgen af dine informationer er struktureret, så det vigtigste præsenteres først. Hvis du fx skriver om en argumenterende tekst, er det vigtigt, at hovedsynspunktet, tekstens helt overordnede påstand, står først. Derefter står, hvilke synspunkter der indordnes under hovedsynspunktet eller evt. supplerer det." (91).

Redegørelse – kort og godt:

- 1) Redegørelsen rummer en systematisk udvælgelse og prioritering af de vigtigste pointer eller synspunkter.
- 2) Der er en loyal og saglig gengivelse af materialets indhold.
- 3) Redegørelsen er præcis og kortfattet.
- 4) Redegørelsen er skrevet i et neutralt sprog. (s. 92)

Analyse:

”Når man analyserer, undersøger man, hvordan der skabes betydning i en tekst. Det er ikke helt løgn, når nogen lidt hånligt påstår, at man piller teksten fra hinanden i dansktimerne, for i en analyse kigger man på tekstens enkeltdede. Det kan være retorisk og stilistisk analyse, argumentationsanalyse, kommunikationsanalyse og diskursanalyse, men det kan også være en [tekst]analyse af komposition, stilistik, fortælleforhold, grafisk opsætning, klipning, kameravinkler, billeder osv., der udgør små skridt på vejen til en samlet forståelse.

Arbejder du med fiktionstekster, vil de enkeltstående analytiske iagttagelser munde ud i et forsøg at samle teksten og give en tolkning af nogle centrale temaer og dermed af tekstens overordnede udsagn eller intention.” (Albinus & Nehammer 2019, 94).

”Analysen kræver som nævnt, at du efter at have spurgt om tekstens ”hvad” spørger til tekstens ”hvordan”. Det betyder, at du først læser teksten og overvejer, hvad tekstens intention kunne være, og at du derefter analyserer dig frem til, hvordan den etablerer sit overordnede udsagn. Alt afhængigt af dit tekstmateriale kan analysen være såvel litterær som sproglig, mediefaglig” (s. 94).

Når du arbejder med en tekst, får du kun svar på det, du spørger om. Hvis du udelukkende koncentrerer dig om genremæssige eller stilistiske spørgsmål, finder du ikke de samme analytiske pointer som en læser, der i sin analyse fokuserer på kompositionen. Derfor kan gode analyser af den samme tekst se meget forskellige ud, men det betyder ikke, at alle læsninger er lige gode. I en analyse er det vigtigt, at du ikke hævder noget om en teksts betydningsdannelse uden at kunne gøre rede for, hvordan du er nået frem til det, og derfor skal du altid finde belæg for dine analytiske påstande i form af citater fra teksten” (s. 94)

”Det er afgørende, at du ikke skriver løs om alt, hvad der falder dig ind. Gør det klart for dig selv, hvad der er fokus for din analyse [Hvad siger opgaveformuleringen?], og analysér så ud fra dit fokus. På den måde undgår du at lave en masse løsrevne iagttagelser, der ikke rigtigt hænger sammen. Analysen skal fremstå velstruktureret og fokuseret, og derfor må du vælge en lille håndfuld fokuspunkter, som er særligt relevante i forhold til tekstens intention og dermed opgavens samlede fokus. Det kunne være genre, fortælleforhold, tematik, sprog, komposition, litteraturhistorie, filmiske virkemidler, argumentation [...] Måske ender det med, at du bliver nødt til at slette nogle ellers gode pointer fordi de simpelthen ikke passer ind i sammenhængen. Det er ligesom at rive et plaster af: Det er svært at gøre det, mens man gør det, men det holder op med at gøre ondt lige bagefter” (s. 95).

- NB!: Enkeltdele skal sige noget om helheden. Vær kritisk-analytisk og udpeg de allervigtigste analysepointer, der kan sige noget om tekstens intention/formålet. Fx kan man i en mediefaglig analyse fremhæve frøperspektivet i en dokumentarfilm, men hvis man ikke kan sige noget om helheden ift. dokumentarens intention/dokumentarens stemme, så skal man undlade at fremhæve det.
- NB!: Husk PEEL-strukturen i jeres analysen. Tjek op på materialet fra "Akademisk skrivning 2".

Analysen – kort og godt:

- 1) Analysen tager afsæt i en indledende antagelse om tekstens udsagn og undersøger derefter betydningsdannelsen ved at spørge til, hvordan dette udsagn etableres.
- 2) Analysen er koncentreret omkring forholdsvis få fokuspunkter, som kan siges at pege i samme retning.
- 3) De analytiske pointer er underbygget ved inddragelse af teksten, først og fremmest citater, men også gerne genfortælling af centralt indhold.
- 4) Analysen leder frem til en samlet fortolkning og/eller vurdering. (s. 96)

Et eksempel på et analyse-afsnit fra en medietekst (s. 97):

Brugen af de filmiske virkemidler i *Blinkende Lygter* er med til at skabe en klar kontrast mellem Jylland og København og give et indblik i, hvad disse to steder repræsenterer for hovedpersonerne. Her er det åbenlyst, at København står for den dystre side af deres tilværelse, og at det er på kroen i Jylland, de finder ro og harmoni. Det egentlige anslag i *Blinkende lygter* foregår ved kroen i Sønderjylland. Klippet er en langsom panorering, hvor kameraet bevæger sig fra et fugleperspektiv af kroen, igennem kroens lokaler og frem til en væg, hvor der zoomes helt ind på et portræt af de fire hovedpersoner som børn (min. 0.41-1.40). På lydsiden understøttes den store kontrast mellem anslaget og præsentationen gennem fuglekvidder og beroligende klassisk musik i Sønderjylland og derefter det bratte klip til præsentationen, der foregår i København, og som er filmet på en gråvejrsdag. Baggrundsstøj og mågeskrig har erstattet fuglekvidder og strygere i det hektiske byliv og er med til at udgøre den rå og trøstesløse kulisse.

Fortolkning:

"Den gode analyse fokuserer på bestemte spørgsmål, som læseren stiller til teksten og selv besvarer ved hjælp af tekstiagttagelser, der gensidigt understøtter og bekræfter hinanden. På den måde kan analysen betragtes som et stykke grundlæggende arbejde med en tekst, der åbner for et bestemt fortolkningsperspektiv og i danskfaglig sammenhæng er der tradition for, at teksten fører frem imod netop en samlet fortolkning. Der er også tradition for at ordet "fortolkning" forstås som resultatet af en

hermeneutisk proces; det vil sige, at læseren af en tekst relativt hurtigt danner sig en forestilling om tekstens samlede intention og hele tiden reviderer denne forestilling, i takt med at tekstens enkelte dele korrigerer læserens opfattelse og udvider eller ændrer hans eller hendes samlede forståelse. Den hermeneutiske proces betyder, at læserne i sit møde med teksten bevæger sig mellem del og helhed og bruger så mange af delene som muligt til i sidste ende at nå til en forståelse af helheden. I princippet er fortolkningen dermed den samlede læsning, som forklarer så mange af de behandlede enkeltaspekter af teksten som muligt på den mest overbevisende måde.

Fortolkningen bør løfte sig op over tekstens niveau og vise, hvordan abstrakte og almenmenneskelige størrelser tematiseres. Når du fx skriver fortolkende om en novelle, vil du derfor navigere mellem tekstens personer og deres skæbne på den ene side og et mere abstrakt niveau på den anden side.” (99)

Fortolkning – kort og godt:

- 1) Fortolkningen samler op på pointerne fra analysen.
- 2) Fortolkningen viser en overordnet forståelse af tekstens hovedtemaer og samlede intention.
- 3) Der bliver ikke introduceret nye analytiske pointer i fortolkningen. (s. 101)

Diskussion:

”Når du diskuterer, er det et emne eller en problemstilling, der er omdrejningspunktet, og diskussionen skal vende og dreje emnet så det er belyst fra forskellige vinkler. En diskussion vil i danskfaglig sammenhæng tage udgangspunkt i et tekstmateriale, hvis hovedsynspunkter du skal inddrage. Teksten er altså vigtig: Du skal løbende vende tilbage til de synspunkter, der præsenteres, sådan at du kan uddybe og nuancere debatten, og ofte vil det være naturligt at veksle imellem præsentation af hovedsynspunkter i tekstmaterialet. [...] Det er ikke nok at tage fat i et hovedsynspunkt fra en tekst og skrive, at du er meget enig eller uenig. Det er fint at starte dér, hvor du selv har en holdning, men du bør forme diskussionen ved både at gendrive skribentens argumenter, komme skribenten i møde ved at forsøge at forstå og endda understøtte de synspunkter, han eller hun bringer i spil, og ved at bringe nye mulige synspunkter frem.

Du kan betragte dig selv som læserens advokat, hvilket vil sige, at du skal føre diskussionen for læserens skyld. I modsætning til fremstillingsformen argumentation handler diskussionen altså ikke om at overbevise læseren om et bestemt synspunkt, som kan belyse sagen eller problemstillingen. Det er også interessant, hvis du kan vise din læser, at standpunkterne i princippet bygger på et bestemt sæt grundlæggende værdier eller menneskesyn.” (s. 108).

Fremhæv forskellene mellem udvalgte synspunkter ved at anvende ord og udtryk, der understreger modsætninger:

- Derimod...
- Tværtimod...
- Men...
- Alligevel...
- På den anden side...
- Man kan også tænke på...

- Man kunne også hævde...
- Der er også noget, der taler for, at...
- Man kunne i øvrigt forestille sig, at...
- Ikke desto mindre...

(s. 110)

Diskussion – kort og godt:

- 1) Diskussionen drejer sig om et bestemt emne, og det fremgår tydeligt at man kan have forskellige holdninger til emnet.
- 2) Diskussionen inddrager den tekst, der er udgangspunkt for diskussionen, men bevæger sig også videre og fremsætter nye, mulige synspunkter.
- 3) Diskussionen kan rumme elementer af analyse og vurdering af tekstens argumentation
- 4) Der er ikke tale om et ensidigt forsvar for et bestemt synspunkt, men tværtimod gives der plads til, at forskellige holdninger trækkes frem.
- 5) Tonen i diskussionen er saglig, men stadig engageret. (s. 110)

Perspektivering:

”At skrive perspektiverende vil sige, at du ser din tekst i et større perspektiv og anskuer den i forhold til noget, der ligger uden for teksten. Ingen tekster er isolerede størrelser, men trækker tråde til forskellige andre kulturelle produkter eller kulturhistoriske strømninger og perioder, og der er en række forskellige muligheder for at vise hvordan en given tekst indgår i en større sammenhæng. Man kan derfor blive klogere på den tekst, man arbejder med, ved at undersøge, hvordan andre tekster eller andre perioder beskæftiger sig med noget af det samme.

At perspektivere er ikke en sammenlignede analyse, og der er ikke krav om dokumentation i form af citater fra den tekst, du evt. perspektiver til.” (s.125).

Perspektivering – kort og godt:

- 1) Perspektivering tager udgangspunkt i en vigtig analytisk pointe i opgaven.
- 2) Perspektiveringen har et snævert fokus og en tydelig pointe.
- 3) Perspektiveringsmaterialet præsenteres.
- 4) Perspektiveringen bidrager til den samlede forståelse af den primære tekst. (s. 128)

En oversigt over nogle af de måder, man kan vælge at perspektivere på:

Område	Eksempel
Genremæssigt Man kan perspektivere til genre og fx undersøge, hvorvidt et materiale lever op til eller afviger fra typiske genredimensioner.	"Agerhønen" er en klassisk novelle, der overholder alle de gængse karakteristika ... * <i>Testamentet</i> afviger på mange måder fra den traditionelle, observerende dokumentar ...
Kulturhistorisk Man kan perspektivere til tekstens kulturhistoriske kontekst. Her kan man fx spørge til, om materialet er typisk for sin tid med hensyn til komposition, tematik, sprog eller noget andet.	Filmen trækker i høj grad på 80'ernes hip-hopbevægelse ved sin brug af grafittioverskrifter på de forskellige afsnit og brugen af rap som voiceover ... * "Agerhønen" kredser om, hvordan mennesker forholder sig til størrelser som tro, håb og kærlighed, hvilket er et almindeligt tema i litteraturen umiddelbart efter 2. verdenskrig ...
Tematisk Man kan perspektivere til tekster, som har samme tema – gerne set fra en helt anden vinkel. Her kan man undersøge, hvorfor og hvordan de to tekster har tematiske ligheder, eller hvordan de på trods heraf alligevel er forskellige.	Hvor fasanen i "Fasaner" bliver et symbol for den chance, der forspildes, spiller agerhønen i "Agerhønen" af Martin A. Hansen en ganske anden rolle ... * "Ane-Mette" er langt fra den eneste novelle, som sætter fokus på underklassens vilkår. Både "Karens Jul" og "Naadsensbrød" kredser også om de fattiges urimelige livsvilkår ...
Intertekstuel Man kan perspektivere til andet materiale, der direkte refereres til, fx i form af et citat, symbol, billede eller parafrase. Der er en grund til, at en tekst spiller sammen med andre, i forvejen kendte, tekster, og man kan derfor forklare, hvordan og hvorfor det kendte bruges i den nye tekst.	Novellen er en genfortælling af den gamle syndefaldsmyte, som den åbenlyst refererer til ved sin brug af et træ i en smuk have som det centrale symbol ... * Når hovedpersonen til sidst flyver ud over havet, indikeres en ulykkelig udgang, og det sker med tydelige referencer til Ikarosmyten fra Ovids <i>Metamorfoser</i> ...

<p>Stilistisk Man kan perspektivere til materialets stil, dvs. den måde det er udformet på. Her perspektiverer du til andet materiale med de samme – eller helt andre – stilistiske træk. Det kunne fx være minimalisme som stilart eller en bestemt form for realisme. Det kunne også være en bestemt klippeteknik eller brug af bestemte sproglige figurer.</p>	<p>Den minimalistiske stil anvendes også i "Solen har travlt" af Peter Frederik Jensen, der ligeledes er karakteriseret ved en simpel og ordknap sætningsstruktur ...</p> <p style="text-align: center;">*</p> <p>Mens det er de varme farver, der er anvendt på det nationalromantiske maleri, så er <i>Sat ud</i> malet med langt mørkere farver, der tilføjer maleriet en dyster stemning ...</p>
--	--

(s. 126-127)

Afslutning:

"Afslutninger i skriftlige opgaver minder lidt om afslutninger i fodbold: Hvis ikke du sigter ordentligt, men bare lossrer bolden i den nogenlunde rigtige retning, rammer du formentlig ikke noget. Afslutningen skal have både præcision, kraft og styrke, og det betyder, at du både skal lukke de foregående afsnit, samtidig med at du skal give læseren noget at tænke over. Det er nemt at skrive en toleranceerklæring a la "vi skal jo alle sammen have lov til at være her", men det er langt mere interessant, hvis du kan finde et rammende billede, der indkapsler emnet og understøtter din [opgaveformulering].

Alt afhængigt af opgavens type kan der være forskellige krav til, hvad din afslutning skal indeholde. En større skriftlig opgave skal samle op på alle de vigtigste pointer og bør derfor have en vis længde og tyngde [...] Din afslutning skal på en eller anden måde have en forbindelse til indledningen. Du kan vælge at genbruge en enkelt linje, omformulere en lille sætning, eller du kan benytte et særligt centralt udtryk eller billede." (131).

Afslutning – kort og godt:

- 1) Afslutningen er præcis og kraftfuld, dvs. at den rummer et centralt synspunkt eller eksempel på det, der er fokus for opgaven.
- 2) Afslutningen undlader generelle bemærkninger om, at folk er forskellige, og at enhver har lov til at have sine egne meninger.
- 3) Afslutningen har forbindelse til indledningen. (132)

fungerer som et strukturerende princip. Sætningerne kan varieres fra gang til gang – det er ikke nødvendigt at vende tilbage til præcis det samme ord eller udtryk, men bare til den samme tankerække.

Sætningskoblere

Der findes en række særlige ord og udtryk, som er velegnede til at binde sætninger sammen. De kaldes sætningskoblere, og du kan bruge dem til at vise fx modsætninger eller årsagsforhold mellem tekstelementer. Du kan også bruge sætningskoblere som afsnitskoblere, dvs. til at forbinde større afsnit i en opgave.

Du kan bruge disse ord ...	eftersom, derfor, for, fordi, da, så at, så, for at, som følge af, altså, forudsat	... hvis der er tale om årsager
	men, mens, imidlertid, dog, derimod, alligevel, ganske vist, på den anden side, til gengæld, i stedet, ikke desto mindre, hverken ... eller	... hvis der er tale om forbehold
	da, når, så, aldrig, endelig, på det tidspunkt	... hvis der er tale om tidsangivelser
	og, også, samt, desuden, dels ... dels, både ... og, hertil kommer, såvel ... som	... hvis der er tale om tilføjelser eller flere elementer
	eller, enten ... eller, heller ikke	... hvis der er tale om forskellige muligheder eller alternativer
	derefter, idet, i det foregående, nedenfor, sådan, i det følgende, til sidst, for det første/for det andet, endvidere, derudover, desuden, i øvrigt	... hvis du vil henvise frem og tilbage i din egen tekst
	alt i alt, sammenfattende, som sagt, kort sagt, for at konkludere, i dette tilfælde, som det fremgår	... hvis du vil samle op og konkludere